

**Rozporządzenie Ministra Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 29 stycznia 1923 r.

w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich.

Na zasadzie art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r. dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz. U. R. P. № 90, poz. 828) zarządza się co następuje:

§ 1. Celem uzyskania kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich jakichkolwiek przedmiotów z wyjątkiem religii, śpiewu z muzyką, rysunków, robót ręcznych i ćwiczeń cielesnych (wychowanie fizyczne), wymagany jest egzamin przed Państwową Komisją egzaminacyjną dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich.

§ 2. Państwowe Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich ustanawiane będą w osobnych zarządzeniach, zawierających zarazem nominacje członków Komisji egzaminacyjnych z pośród profesorów i docentów szkół akademickich, jak niemniej prezesa i dwóch wiceprezesów Komisji.

Egzaminatorzy z przedmiotów dodatkowych: nauki obywatelskiej, wychowania fizycznego, rysunków z historią sztuk plastycznych, muzyki z historią

muzyki i robót ręcznych, oraz przedmiotów egzaminu pedagogicznego, mogą być mianowani z pośród osób nie będących profesorami względnie docentami szkół akademickich.

Okres urzędowania Komisji trwa trzy lata.

§ 3. Prezes prowadzi i podpisuje korespondencję, przesyła z końcem każdego okresu egzaminacyjnego wykazy aprobowanych i reprobowanych kandydatów Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i innym Komisjom egzaminacyjnym dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, reprezentuje Komisję na zewnątrz, ogłasza okresy i terminy egzaminów, wyznacza egzaminatorów z pośród członków Komisji, przewodniczy przy egzaminach i naradach i jest zwierzchnikiem biura Komisji, wiceprezesa zastępują prezes w razie jego nieobecności, a nadto w wypadkach, w których prezes im zastępstwo poruczy.

§ 4. Komisje egzaminacyjne podlegają bezpośrednio Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 5. Prezes, wiceprezesa i członkowie Komisji pobierają za swe czynności wynagrodzenie w wysokości oznaczonej w osobnym zarządzeniu.

§ 6. Państwowy egzamin na nauczyciela szkół średnich składa się z egzaminu naukowego i egzaminu pedagogicznego.

Egzamin naukowy dzieli się na: wypracowanie domowe, wypracowanie klauzurowe i egzamin ustny.

Egzamin pedagogiczny dzieli się na egzamin ustny i lekcję próbną.

§ 7. Warunki dopuszczenia do egzaminu naukowego są następujące:

- a) obywatelstwo polskie i nieskazitelność pod względem moralnym i obywatelskim. W wyjątkowych wypadkach może Minister na wniosek Komisji egzaminacyjnej, do której się kandydat zgłasza, zezwolić na dopuszczenie do egzaminu obywatela obcego państwa,
- b) ukończenie 3-letnich studjów na wydziale filozoficznym uniwersytetu w sposób przepisany w akademickim programie studjów poszczególnych nauk. Komisja egzaminacyjna może dopuszczać do egzaminu osoby, które ukończyły w zupełności inny wydział którejsz ze szkół akademickich.

Wyjątkowo, aż do odwołania, dopuszczone będą mogły być osoby, które prócz wymagań pod a) wykazały się ukończeniem conajmniej 6-klasowej szkoły średniej przed r. 1915, 3-letnią praktyką nauczycielską w szkolnictwie i ukończeniem 3-letniego naukowego kursu kształcącego w państwowych instytucjach pedagogicznych lub w podobnych zakładach prywatnych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za stojące na odpowiednim poziomie. W innych wypadkach dopuszczenie do egzaminu będzie możliwe za zezwoleniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, udzielonem na wniosek Komisji egzaminacyjnej.

§ 8. Do wypracowań klauzurowych i egzaminu naukowego ustnego dopuszczeni być mogą kandydaci, którzy, odpowiadając wszystkim poprzednim warunkom, wykazają się nadto pomyślnym wynikiem wypracowania domowego.

§ 9. Do egzaminu pedagogicznego dopuszczeni mogą być kandydaci, którzy, odpowiadając warunkom poprzednio wymienionym, wykazają się zdaniem z wynikiem pomyślnym egzaminu naukowego, a nadto ukończeniem studjum pedagogicznego w państwowym instytucie pedagogicznym lub takiegoż studjum w uniwersytecie, albo też przynajmniej dwuletnią praktyką nauczycielską w szkołach, wskazanych przez Ministra, odbytą po zdaniu egzaminu naukowego.

§ 10. Podanie o dopuszczenie do egzaminu wnosi się na piśmie do Państwowej Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, wymieniając przedmioty egzaminacyjne oraz dołączając życiorys, dokumenty osobiste i opłatę w wysokości oznaczonej w osobnym zarządzeniu. Wśród dokumentów osobistych należy przedłożyć metrykę urodzenia, urzędowy dowód tożsamości osoby z fotografią, świadectwo dojrzałości i świadectwo odbytych w myśl § 7 studjów wyższych. Nadto może Komisja zażądać stwierdzenia dokumentami warunków, wymienionych w § 7 a).

Osoby, podpadające pod § 7 b) ust. 2, winny zamiast świadectwa dojrzałości i świadectw studjów wyższych przedłożyć dokumenty, stwierdzające, że posiadają warunki wymagane w tym ustępie.

Dokumenty osobiste kandydata pozostają w przechowaniu Komisji aż do chwili wydania dyplomu, lub odstąpienia kandydata od egzaminu.

§ 11. O dopuszczeniu do egzaminu naukowego i pedagogicznego rozstrzyga Komisja egzaminacyjna. Od jej orzeczenia wolno odwołać się do Ministra, który rozstrzyga ostatecznie.

Kandydat, którego wypracowanie domowe zostało uznane za wystarczające, zgłasza się na piśmie do wypracowania klauzurowego i egzaminu ustnego, składając drugą opłatę w kwocie, której wysokość określona zostanie w osobnym zarządzeniu.

Zgłoszenie do egzaminu pedagogicznego następuje również na piśmie wraz ze złożeniem opłaty w wysokości, oznaczonej w osobnym zarządzeniu.

§ 12. Wszystkie części egzaminu naukowego muszą być zdane przed jedną Komisją. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może jednak zezwolić na odstąpienie od tej zasady w wypadkach wyjątkowych na wspólny wniosek wchodzących w grę Komisji.

§ 13. O przyjęciu wypracowania domowego zawiadamia Komisja kandydata piśmiennie. Wynik wypracowania klauzurowego i egzaminów ustnych traktuje się jako całość i ogłasza się kandydatowi ustnie zaraz po egzaminie. Kandydat, który zdał pomyślnie egzamin naukowy, otrzymuje zaświadczenie tymczasowe; po zdaniu egzaminu pedagogicznego otrzymuje dyplom nauczyciela szkół średnich, w za-

kresie wymienionych w nim przedmiotów. Dyplom ten, w razie zdawania egzaminu pedagogicznego przed inną Komisją, niż ta, przed którą kandydat składał egzamin naukowy, ma być podpisany przez prezesów i egzaminatorów obu Komisji. W tym wypadku dokumenty, osobiste kandydata pierwsza Komisja przesyła drugiej.

§ 14. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może na wniosek Komisji egzaminacyjnej, opartej na opinii egzaminatorów odnośnych przedmiotów, uwolnić kandydata w całości lub w części od egzaminu naukowego — w razie wykazania się przezeń kwalifikacją naukową w sposób nleważliwy, albo od egzaminu pedagogicznego — w razie wykazania wybitnego uzdolnienia zawodowego w ciągu dłuższej praktyki nauczycielskiej.

§ 15. Jeżeli wypracowanie domowe kandydata nie zostanie przyjęte, może kandydat zgłosić się powtórnie do egzaminu przed tą samą lub inną Komisją. Jeżeli łączny wynik egzaminu kłauzurowego i ustnego jest ujemny, może kandydat te dwie części egzaminu powtórzyć przed tą samą Komisją, nie wcześniej jednak, niż po upływie czasu przez nią wyznaczonego, a nie później niż po upływie dwóch lat; jeżeli kandydat chce być egzaminowany w późniejszym terminie lub przed inną Komisją, musi poddać się ponownie całowitemu egzaminowi (wraz z wypracowaniem domowym). Komisja egzaminacyjna, reprobując kandydata po egzaminie kłauzurowym i ustnym, może uwolnić go od powtarzania tych egzaminów z jednego przedmiotu (t. j. albo głównego albo pobocznego), w razie powtórnego zgłoszenia się do tych egzaminów.

§ 16. Obie części egzaminu pedagogicznego traktuje się i ocenia jako całość. W razie ujemnego wyniku kandydat może powtórzyć cały egzamin pedagogiczny, przyczem Komisja może uwolnić go od powtórnego zdawania filozofji, o ile egzamin z niej wypadł pomyślnie.

§ 17. Zgłaszając się do egzaminu powtórnego (naukowego lub pedagogicznego), winien kandydat wnieść ponownie przepisaną opłatę.

§ 18. Wymagania przy egzaminie, tryb egzaminowania i forma dyplomu określone zostaną w osobnym zarządzeniu.

§ 19. Nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących lub seminarjów nauczycielskich, którzy ukończyli przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie trzyletni Kurs Naukowy, względnie dwuletni Kurs Pedagogiczny, lub też dwuletnie studjum Pedagogiczne dla kandydatów na nauczycieli przedmiotów pedagogicznych, mogą aż do dalszego zarządzenia — uzyskiwać kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich przez zdanie egzaminu przed Państwową Komisją egzaminacyjną przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie.

Egzaminy te podlegają Regulaminowi zatwierdzonemu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 20. Świadectwo z egzaminów wymienionych w § 19 jest równoznaczne z dyplomem nauczyciela szkół średnich wymienionym w § 13 niniejszego rozporządzenia.

§ 21. Do uzyskania kwalifikacji zawodowej do nauczania śpiewu i muzyki w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich wymagany jest — aż do dalszego zarządzenia — egzamin przed wymienioną w art. 5 b. ustawy z 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 90 poz. 828) Państwową Komisją egzaminacyjną dla kandydatów na nauczycieli muzyki we Lwowie.

§ 22. Państwowe Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, o których mowa w art. 5 lit. e) ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 90 poz. 828), wymieniona w art. 5, lit. b) Komisja egzaminacyjna dla nauczycieli muzyki we Lwowie i wymieniona w art. 5 lit. f) Komisja egzaminacyjna przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie, działają nadal, aż do dalszego zarządzenia.

Termin trzyletni wspomniany w § 2 ustęp ostatni niniejszego rozporządzenia liczy się dla Komisji wymienionych w art. 5 lit. e) ustawy od daty pisma Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, którem każda z komisji utworzona. Nominacje członków Komisji dla nauczycieli muzyki i komisji przy Instytucie Pedagogicznym zachowują ważność na okres czasu, na który zostały dokonane.

§ 23. Osoby, które w czasie od wejścia w życie ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. № 90 poz. 828) do wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, złożyły egzamin przed jedną z Komisji wymienionych w § 22 uważane są za posiadające kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich na zasadzie art. 1 ustawy.

§ 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Mikułowski-Pomorski*